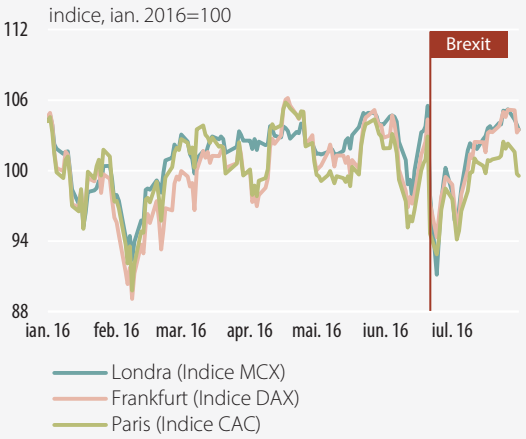
Caseta 3. Impactul rezultatului referendumului cu privire la ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană asupra evoluțiilor macroeconomice din România

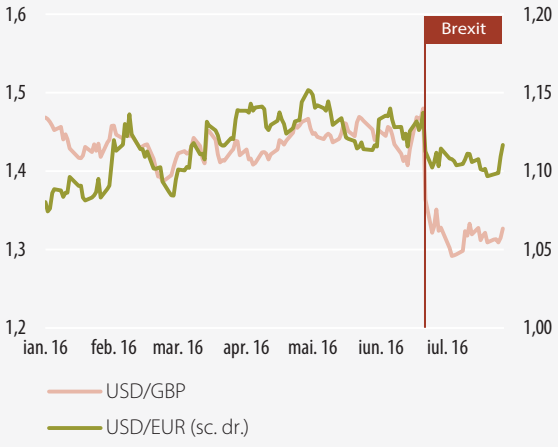
Pe 23 iunie 2016, Marea Britanie a votat pentru părăsirea UE, eveniment ale cărui implicații pe plan internațional, atât geopolitice, cât și economice, sunt caracterizate de incertitudini majore. Evaluarea consecințelor acestei decizii este grevată în prezent de multiple necunoscute, cu atât mai mult cu cât asistăm la un proces fără precedent în istoria UE. Din punct de vedere al orizontului de finalizare a separării, cel mai plauzibil scenariu este cel al unui proces relativ îndelungat, care ar putea dura, odată invocat articolul 50 al Tratatului Uniunii Europene, circa doi ani.

Grafic A. Principalii indici bursieri din Europa

Sursa: London Stock Exchange, Börse Frankfurt, Euronext, calcule BNR

Grafic B. Cursurile de schimb ale GBP și EUR

Sursa: Federal Reserve System

Efectele imediate, produse pe fondul creșterii aversiunii față de risc, au constat în deteriorări ale principalilor indici bursieri din Europa (Grafic A) și în redirecționarea unor fluxuri de capital financiar înspre economii considerate a avea asociat un grad redus de risc, cum ar fi SUA sau Elveția, ceea ce a antrenat deprecierea semnificativă a lirei sterline și, într-o mai mică măsură, a euro față de principalele valute internaționale (Grafic B). Deși aceste evoluții s-au corectat ulterior, nu este exclus ca ele să reapară în viitor, în funcie de modul de desfășurare a negocierilor în cadrul procesului de separare. În ceea ce privește România, evenimentul nu a generat până în prezent un impact advers de amploare la nivelul piețelor financiare.

În perspectivă, economia României poate fi afectată atât direct, cât și indirect. Influențele directe se pot transmite prin canalul comercial, financiar, al migrației forței de muncă și al remiterilor; canalele indirecte vizează posibile efecte de contagiune provenind dintr-o înrăutățire a situației politico-economice din UE. Acestea din urmă pot avea un impact relativ mai ridicat, posibilele efecte adverse asupra principalilor parteneri comerciali și financiari din UE ai Marii Britanii (mai ales în contextul deteriorării sentimentului economic al investitorilor) fiind de natură să aibă repercusiuni și asupra economiei românești, dat fiind gradul ridicat de integrare al acesteia în spațiul comunitar.

Riscurile ce provin din relațiile economice directe sunt mai degrabă reduse. Astfel, în anul 2015, exporturile către Marea Britanie au reprezentat 4,35 la sută din totalul exporturilor de bunuri ale României, iar importurile din această țară au cumulat 2,5 la sută din totalul importurilor. De asemenea, expunerea economiei locale pe valoarea adăugată absorbită în Marea Britanie (calculată ținând cont de faptul că bunurile importate de această țară pot încorpora valoare adăugată creată în România, fără ca acestea să facă obiectul relației comerciale directe) este limitată, respectiv sub 2 la sută din PIB. Prin urmare, atât înrăutățirea perspectivelor economiei

britanice, cât și posibilele creșteri de tarife sau impuneri ale unor bariere netarifare în relația cu această țară sunt anticipate a avea un impact modest asupra comerțului României prin canalul direct.

Analiza legăturilor financiare dintre România și Marea Britanie vizează mai multe planuri. Astfel, ponderea cotei de piață a instituțiilor de credit românești cu capital britanic este nesemnificativă, implicând o expunere directă redusă a sistemului bancar românesc la cel din Marea Britanie, cu toate că, cea indirectă, *via* sectorul bancar european, este destul de importantă. În același timp, conform celor mai recente date statistice[77], investițiile străine directe (ISD) în România având ca sursă Marea Britanie reprezentau doar 2,5 la sută din totalul ISD și 1 la sută din PIB (1,5 miliarde euro) la sfârșitul anului 2014. Prin urmare, ieșirea Marii Britanii din UE nu prezintă un risc semnificativ din perspectiva unor posibile retrageri ale acestor capitaluri din economia românească, dată fiind și reziliența mai ridicată a acestor categorii de fluxuri financiare. În ceea ce privește evoluția finanțărilor din surse europene, cel puțin pe parcursul următorilor doi ani, atât timp cât Marea Britanie va fi încă membră cu drepturi depline a UE, aceasta nu va fi afectată. Ulterior, cuantumul fondurilor europene alocate României va depinde de modul în care Marea Britanie își va negocia poziția financiară față de UE[78] – limitarea cotizațiilor acestui stat la bugetul european a devenit relevantă pentru România în contextul ameliorării recente a gradului de absorbție (până la 75 la sută, corespunzător exercițiului financiar 2007-2013), chiar dacă acesta se menține inferior celui din alte noi state membre (90 la sută în Polonia și Ungaria).

Potrivit datelor Eurostat, numărul de emigranți români în Marea Britanie se ridica în 2015 la aproximativ 178 000, reprezentând circa 6,7 la sută din totalul emigranților români în Europa, după țări precum Italia, Spania sau Germania. În funcție de desfășurarea ulterioară a evenimentelor, în situația în care o parte a emigranților români cu rezidență pe teritoriul Marii Britanii ar urma să revină în țară, impactul economic ar fi unul pozitiv, dar relativ redus ca amploare. Referitor la evoluția viitoare a emigrației înspre Marea Britanie, aceasta ar fi scăzut pe termen mediu chiar în absența *Brexit*-ului, în cadrul *summit*-ului Consiliului European din 18-19 februarie 2016 fiind decisă restricționarea accesului noilor emigranți provenind din UE la cheltuielile de asistență socială pe o perioadă de șapte ani, începând cu 2020[79]. În ceea ce privește remiterile[80], sub impulsul deschiderii pieței britanice a muncii în 2014, acestea s-au plasat pe o traiectorie puternic ascendentă, ajungând la aproximativ 500 milioane euro în anul 2015 (o cincime din totalul remiterilor încasate de lucrătorii români în străinătate și aproximativ 0,3 la sută din PIB).

Din punct de vedere al influențelor indirecte, diferite studii și sondaje realizate în rândul analiștilor financiari (de exemplu, *Consensus Economics*) sugerează faptul că materializarea *Brexit*-ului, fără alte efecte de domino asupra UE, ar reduce ritmul creșterii economice la nivelul blocului comunitar cu până la 0,4 puncte procentuale până la orizontul prognozei macroeconomice din scenariul de bază. În acest caz, evaluările interne realizate de către BNR indică o încetinire a creșterii economice din România în anul 2017 cu aproximativ 0,2 puncte procentuale prin intermediul canalului comercial și o reducere a ratei inflației IPC la finele aceluiași an cu aproximativ 0,1 puncte procentuale.

În condițiile în care *Brexit*-ul ar antrena slăbirea la nivel instituțional a proiectului european, efectele de contagiune asupra noilor state membre din afara zonei euro ar putea fi mai accentuate – retrageri ample de capitaluri, volatilitate mai pronunțată a cursului de schimb, materializarea unor șocuri asupra sistemelor financiare ca urmare a înrăutățirii sentimentului investitorilor cu privire la aceste economii, frânarea activității economice interne prin intermediul canalului comercial.

[77] „Investițiile străine directe în România în anul 2014", Banca Națională a României.

[78] În funcție de aranjamentul negociat cu UE, Marea Britanie ar putea continua să cotizeze la bugetul UE sau acorda ajutoare nerambursabile noilor state membre ale UE.

[79] Acest acord ar fi intrat în vigoare dacă Marea Britanie ar fi rămas în cadrul UE.

[80] Sunt cumulate intrările nete corespunzătoare pozițiilor „remunerarea salariaților" și „transferurile lucrătorilor din străinătate" din balanța de plăți.